

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

123
*Politikai
napilap*

Megjelenik minden nap, kivétel az
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezsa-u. 8.
A szerkesztőség kérésre vissza-
adására vagy megörzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 99. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1914 május 1.

Fekete május.

Lassan-lassan teljesen átment a köztudatba, hogy május elsején a munkásság ünnepe és tüntetése. Ma már egészen megszokott dolog lett, hogy ezen a napon nagyon sok dolgozó kéz pihen, hogy holnap nem jelennek meg a lapok, ma pedig négyes sorokban kivonul a munkásság egyrésze ide és oda és gyűléseken foglalkozik program szerint aktuális kérdésekkel, valóságban csak néhány szónoklat meghallgatásával. Mert a szociáldemokrata pártban más nem igen jut osztályrészül a munkásságnak, mint a fizetés és a hallgatás.

Es ennek dacára ma ezrek és ezrek lelkesedéssel követik azokat a tüntető körmeneteket, a kikről pedig nagyon jól tudjuk, hogy kilencvenkilenc százalékuknak a népboldogítás nem annyira hivatásuk, mint csak hivataluk. Ezrek és ezrek követik őket még mindig, dacára annak, hogy a mostani gazdasági válság erősen megcsappantotta a szociáldemokrata szakszervezetek taglétszámát és meggyőződött a munkások közül sokakat arról, hogy vezetőik nagyon jók a bőség idején, mikor van a munkásnak miből eltartani őket, de egyszerűen tehetetlenek a legelső komoly helyzettel szemben. Tehetetlenek éppen most, a mikor a rettentő munkanélküliség miatt nem vörös, hanem fekete májust kellene ma tartani.

Most a gazdasági helyzet komolysága olyan helyzet elé állította Magyarországot polgári társadalmát, a mikor alkalmunk van — talán utóljára — évtizedek mulasztásait pótolni és visszaállítani a gonosz kezek által elszakítani kezdett kapcsolatot a magyar társadalom osztályai, különösen a polgári és a munkásosztály közt.

Köz helyé vált már, hogy a munkásság jelentékeny része azért volt a nagyszájú apostolok által megnyerhető, mert a polgári elemek nem törődtek a munkássággal eléggé, nem vették észre a feltörekvő „negyedik rend” vágyait, törekvéseit. Elélményes vigécek mindezt meglátták, nyomban ki is használták és megkezdették az új társadalmi rend előkészítését, a melyben ígéretük szerint a munka, a valóságban azonban a munkásokból élő élme: fajta lenne az uralkodó.

Az éveken át folyton tartott munkabéremelési küzdelmek, a milliókra menő károkat okozó sztrájkok valójukban mind ezt a törekvést szolgálták. És ugyan laposan szolgálták. Márvalami keleti-fatali... albelenyugodtunk, hogy a munkásság vezetése kiesett a történelmi Magyarország kezeiből, magunk közt elismertük, hogy a munkásság nem is lehet más, mint hazátlan, vallástalan, egyenes ellentéte annak, a mit a „polgár” és „hazafi” szavak alatt értünk.

Ma egyszerre fordult a helyzet. Általánosságban nehéz, válságos időköt élünk gazdaságilag, de van ebben a válságban egy momentum, a melyet észre kell vennünk, ki kell használnunk a társadalom békéje, a munkásosztály jövője, a rend és igazság érdekében.

Azon a ponton állunk, hogy a munkásság — talán először és utóljára — ma abszolúte semmit sem várhat vezéréitől. Sztrájkvezetők ma nincs szükségük. Munkát kér ma mindenki. Nincs most miből ígérni. Tettekkel kell előljárni. Ne izgató beszédek meghallgatására invitálják ma a munkásokat, hanem a kiürült műhelyekbe igyekezzenek minél többet összegyűjteni. A tettek ideje következett el és a ki felismeri az idők jelét és bátran megmutatja a nyomorúságból kivezető utat a munkásságnak, azé a munkásság, azé, a jövő.

Tettekkel az alapostolok előre menni nem tudnak. Nemcsak azért, mert régen elszórtak a komoly munkától, hanem azért is, mert nincs módjuk hozzá.

Annál inkább van a polgári elemnek. Ha meg is szorítottuk igényeinket, ha le is lohadt a vállalkozó kedv túlmagasra csapkodó lángja, mi rendelkezünk a munkáalkalmak fölött és éppen lefokozott igények mellett kevésbé vagyunk kiszolgáltatva jogtalan túlköveteléseknek, de áldozatokat is jobban tudunk hozni. Valahogyan közösen

érezzük a válság nyomorúságát s ebből a közös érzésből könnyebben kipattanhat az a közös megértés, a mely a társadalom jövő fejlődését egész más mederbe terelheti.

Alljon hát talpra az a polgári társadalom és mutassa meg, hogy ő érti és érzi át igazán a munkásság helyzetét és tud is, akár is rajta segíteni.

Ne elaprózott „munkanélküli segélyt” dobjunk oda alamizsna gyanánt. Munka nélkül fizetni a koldusokat szokták s az a munkanélküli segély önértetes munkásra nézve csak megalázó. Munkát adjunk azoknak, a kik dolgozni kívánnak.

De dolgozzunk mi is a jövő érdekében. Mikor az a munkát kiosztjuk, ne feledjük, hogy azt a munka ma különösen nagy érték. Emeljük hát a kiadott munkát értékének megfelelő erkölcsi magaslatára és fűzzünk hozzá egy ideális gondolatot: a munkásosztály kiszabadítását a kizsákmányoló élősdiak kezéből. Két célt érünk el ezáltal: kényeret adunk az éhezőknek és lelkeket mentünk a vallásnak, a hazának, a társadalom békéjének, a jövőnek.

Van a keresztény alapokon naggyá nőtt és ma is bőséges erővel rendelkező keresztény társadalomnak kezében munkaalkalom bőven. Eljen ezek kiosztásával okosan, körültekintően, úgy, hogy a keresztény társadalom is erősödjék, mikor a munkásosztály erősödik.

Mondjuk ki nyíltan: most van ideje annak, hogy maga a keresztény társadalom vegye kezébe a munkásság ügyét, fogjon össze a munkásság legjobbjaival, mint testvéreivel, a hazafiak támogatására érdemes hazafias és vallásos elemeket erősítse, támogassa, s rekessze el a munkásságot a méltatlan, hazug izgatóktól. A szociális kérdés elől kitérni nem lehet, nem is akarunk. Nos hát akkor oldjuk meg mi, nehogy ellenünk oldják meg ellenségeink. Ma még rajtunk áll jobban, mint évtizedek óta bármikor.

Itt van előttünk a keresztény-szociális munkásság. Higgyék el,

Főraktár:

Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Turul-cipő

Elsőrangú, elegáns és jutányos.

Főraktár:

Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

lélekben a mi munkásnépünk nagy többsége keresztényszocialista, nem pedig szociáldemokrata. Csak a vélt kényszerűség vitte őket eddig is a vallástalan és hazafiatlan izgatók táborába. Azt hitte a munkásság, ott egyedül értik meg őt és ott egyedül kap támogatást. Mutassuk meg, hogy éppen most, a válság idején a munkásság csak a krisztusi szeretet és a magyar egyenesség alapján álló keresztényszociális szervezetekben találhatja meg jövőjét, támogassuk teljes erővel, ha kell, áldozatok árán is a keresztényszocialista szakszervezeteket.

Társadalomnak és hatóságoknak, magánügyeknek és egyesületeknek, vállalatoknak és kis embereknek, mindnyájunknak egyaránt érdekünk a munkáskérdés olyan megoldása, amely a társadalmi békés fejlődésnek, a krisztusi felebaráti szeretetnek és a hazafiasságnak megfelel. Ez pedig csak a keresztény szervezkedés útján lehetséges.

Gondoljuk meg ezt és a szerint cselekedjünk.

Nézzük végig a tüntető munkáseregeket, ismerjük fel bennük honfitársainkat, nagy tömegükben félrevezetett felebarátainkat és igyekezzünk szóval és tettel őket az igaz utra vezetni. Ma még tehetjük. Ma kezünkben vannak az eszközök. Május elsején gondoljuk meg ezeket és májusmiso likától kezdve akként cselekedjünk.

Akkor ez a fekete május lesz az utolsó vörös május.

Ugy lesz, ha úgy akarjuk. *

ZÖLDÁG.

(Elbeszélés.)

Irta KUSZKÓNÉ HEIGEL ILUS.

Kora szombat délután volt. A külvilágban máskor is rendes konyha, szépen ragyogott a tisztaságtól. Lidi — a mindenestől lány — teljes igyekezetét összeszedve takarított, miközben hangosan biztatta magát: hiszen holnap május elseje van; a tavasz ünnepe! . . . Es amint a szavakat kiejtő, hirtelen megállt. Szemeit bánatosan emelte az ablak felé, hol egy összeszáradt kis faág — emlék gyanánt — még mindig meg volt a tavalyi zöld ágából, az ugynevezett: „május fából”, mellyel Ferenc neki az ablakot feldíszítette* . . . Nagy fekete szemek meglátták

* Régi erdélyi szokás, a lányok ablakát május reggelén zöld ággal feldíszíteni.

könnyel, kötényébe temetve arcát, borult le az ablak párkányára. Hosszan, bánatosan gondolkodott . . .

Az ajtó felnyílt, Ferenc lépett be . . . Éreces vidám hangon szólt a leányhoz:

— Nos, galambon mi bánatod van megint? Talán asszonyod haragszik? . . .

A lány tagadólag rázta meg fejét. Szemeit újra elborította a könny . . .

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 30.

Beöthy Pál elnök 11-kor nyitotta meg az ülést s jelentette, hogy Kammerer Ernő és Solymosi József lemondtak delegációi tagságukról. Polónyi Dezsőnek pedig sürgős interpellációra adott engedelmet, aki a honvédelmi minisztert akarja meginterpellálni a létszámemelésnek Ausztriában a 14. §-al történt életbeléptetéséről.

Ezután áttér a Ház

a kereskedelmi költségvetés tárgyalására

Szabó János a vámpolitika időszerű kérdésével foglalkozik és kívánatosnak tartja a vámszövetség fenntartását Ausztriával. Ez érdekünk nekünk, de még inkább érdeke Ausztriának, azonban ennek ellenére is el kell készülnie a szövetség mai formájának megszűnésére. Hosszasan beszél tengerhajózásunkról, a hajós társaságok szubvenzionálásáról és főként keleti kereskedelmünk érdekeiről. Intézményekkel akarja fejleszteni az ország idegenforgalmát, kívánatosnak tartja a hazai fürdők fejlesztését és örömmel üdvözlözi az államvasutaknak az idegen forgalom érdekét szolgáló intézkedéseit. Kívánatosnak tartaná, ha a vasuti kocsikban az ország természeti szépségeit ábrázoló képeket függesztenék ki. Ohajtja a balatoni körút kiépítését. (Helyeslés.) A költségvetést elfogadja.

Graz Gusztáv: A munkásbiztosító bajairól beszél és az intézmény gyökeres reformját kívánja. Igen nagy baja az intézménynek az óriási deficit, mellyel állandóan dolgozik. Az idei deficit is nyugodtan tehető 6 millió koronára. Másik baja az óriási hátralék. 1912-ben 29 millió összes aktívával szemben 10 millió be nem hajtott hátralék állott szemben. Nagy bajok vannak a tartalék kérdésben s mindezek együvé mutatják a reform halaszthatatlan szükségét.

Az országos pénztár egy nagy közép-

ponti intézetnek készült s lett belőle közép-ponti deficit gyűjtőtelep.

Ezután az adminisztráció roppant bajait esetenként s beszédének végén kéri a minisztert, ki iránt teljes bizalommal viseltetik, hogy a munkáspénztár reformját siettesse.

Bransch Rudolf a vállalkozók érdekében szólal fel, akik igen késedelmesen kapják meg a pénzüket a miniszteriumtól. A költségvetést elfogadja.

Szentpályi István az iparfejlesztés érdekében a közutak javítását sürgeti s az államvasutak adminisztrációjának megjavítását, mely az iparfejlesztés terén a legfontosabb tényező. Egyszerűsíteni és decentralizálni kell az adminisztrációt, a központi igazgatást az üzletvezetőségekhez áttenni, ezzel legalább hat milliót lehet megtakarítani. Az anyagszerraktár túlhalmozottságát is meg kell szüntetni, mert ott az anyagnak éveken át való felhalmozásával milliókra menő anyag megy kárba. A művezetők fizetése oly esékély, hogy kisebb, mint a munkásé, holott a művezető évenként 1—1 és fél millió értékű anyagot kezel, munkát ad ki. Ezt feltétlenül rendezni kell. A tisztviselőknek különböző sérelmeik vannak, így a látkörük kisebb, mint az egyenrangú állami tisztviselőké. — Ujból sürgeti a gyorsvonatoknak III-ad osztályu kocsikkal való ellátását. — Ellen van annak, hogy a budapesti pályaudvarokat kihelyezzék, az legalább 200 millióba kerülne. E helyett földalatti villamosokkal kellene a pályaudvarokat összekapcsolni, s ezzel a budapesti közönség régi vágya is teljesülne s azonkívül nem kellene az utazó közönségre oly nagy kellemetlenséget hátrítani, ami az által következnék be, ha valahonnan messziről kellene a fővárosba utaznia.

A költségvetést elfogadja.

Söpkéz Sándor nagy elismeréssel van az új MÁV. elnök széleslátóköre és nagy szaktudása iránt, de azt hiszi, hogy az a törekvése, melyet beköszöntőjében hangoztatott, hogy t. i. a MÁV-nál az üzleti, a kereskedelmi szellemet akarja életbeléptetni, a mai organizáció mellett nem fog sikerülni. Az államvasuti tervezetet gyökeresen meg kell változtatni. Ez még abból az időből

Ferenc is felhagyott a tréfával, Lidi mellé ült, lehajolt hozzá és faggatni kezdte. Hosszu kérielgetés után felemelte fejét a lány. Az imént még piros arca, sápadt, bánatos volt. Szemeiben erős elhatározás tüze csillogott, amint beszélni kezdett:

— Holnap május elseje van ugye?

— Igen — felelt a fiú — és én ismét feldíszítem hajnalban neked szépen zöld ággal az ablakodat úgy, hogy irigykedni fognak rá a többi lányok.

A leány arca tovább is bánatos maradt. Ajkára nem esaltak most, mint régen örvendező mosolyt e szavak. Tiltakozva rázta meg fejét, miközben mondta:

Emlékezzél vissza Ferenc! Mit ígértél nekem, mikor ma egy éve a májusi zöld ágról beszéltünk?! . . . Ugye megfogadtad, hogy biztos kereset után nézel és erre a májusra az új otthonunkban díszíted fel az ablakom. Eltelt az év! Holnap újra itt van a május elseje s te még mindig dolog nélkül lézengsz. Nincs biztos állásod és engem sem vehetsz el feleségül . . . Ferenc! . . . Tudod, hogy szeretlek! . . . Tudod, hogy tisztességes lány vagyok! Figyelj reám: holnap csak úgy tégy zöld ágat ablakomra, ha foglalkozást kapsz és engem feleségül ve-

hetsz! . . . Siess! Próbálj meg mindent; reggel 4 óráig várok, a ha mikor a toronyban megszólal a harang, nem lesz ablakomban zöld ág: tudni fogom, hogy tehetetlen ember vagy, aki nem érdemli meg, hogy a felesége legyen; de aki nélkül nem tudok élni. — Jól jegyezd meg tehát: ha dolgot nem kapsz holnap, ne tégy zöld ágat ablakomra és én — zokogásba fulladt — valami rossz sejtelem gyötör, hogy akkor nagy szerencsétlenség fog érní . . .

Ferencet meglepték s megijesztették e szavak; rövid bucsut véve, erős akarattal ment foglalkozást keresni. Elhatározta, hogy bárminő munkát is elvállal, a mi kettőjüknek kenyeret adhat, csak Lidit boldoggá tehesse. Bánatos lélekkel, szinte öntudatlanul boljongott egész délután. De hasztalan! . . . Megfelelő foglalkozást nem talált; mert bármily erősen elhatározta is, hogy nem fog válogatni a dologban, még sem talált alkalmat. Talán mikor egy-egy munkát visszautasított, megfedkezett Lidiről? kinek jövője forgott kockán, vagy talán éppen reá gondolt, kit szeretett, kinek minél jobb és kényelmesebb otthont akart biztosítani?! . . . Hiszen hónapok óta keresett ő már biztos foglalkozást, de éppen azért, mert Lidit na-

HOLLANDY, PAPP és VELITS

Telefon 956. sz.

műbutor-, portál- és épület-asztalosok
lakberendezési vállalata
Fűzesfa-telep 7. sz. Új vashídő mellett.

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készítünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk.

Tervekkel és rajzokkal
kívánatra díjtalanul szolgálunk.

maradt fenn, mikor a MÁV-nak pár ezer kilométer kiterjedésű sinje volt. Mintegy 127.000 alkalmazottja van a MÁV-nak. Ezeknek együttműködését biztosítani kell, azt elérni, hogy minden munka gazdaságosan végeztesse. E munkákat könnyen lehet csoportosítani. Egységes vezetés és igazgatás kell, de huszeder kilométeres hálózat vezetését nem lehet egy helyről intézni. Több igazgatási központra van szükség, melyek fölött egy fővezetés áll.

A sok ágazatu, sokféle filiszter hatóság-gal bíró végrehajtó (pl. forgalmi) szolgálat helyett így kellene szervezni az adminisztrációt. Így van ez a porosz hesszeni vasutnál, mely különösen van adminisztrálva. Ott 50 százalékkal kevesebb forum dirigál, mint nálunk. A legfőbb vezetés nálunk három helyen oszlik meg: az igazgatóság, a főfelügyelőség és a miniszterium közt. Így keletkeznek hatásköri eltolódások, végig az egész adminisztráció működésén. Mert e sok forum nem mindig megegyező felfogásban van. S hol van meg e mellett a rendszer mellett a sokat említett felelősség? Amíg e sok forum fennáll, a MÁV-nál annyira kívánatos üzleti és kereskedelmi szellem meghonosodására kevés kilátás van.

Délután fél négykor nyitotta meg az ülést Beöthy Pál elnök. Harkányi kereskedelmi miniszter terjesztette elő az évi költségvetését. A miniszter több reformot, a vasut és a víziutak fejlesztését, a vasárnapi munkaszünet, a munkás biztosítás módosítását vette fel programjába. A Ház lelkesen éljenezte a minisztert és a költségvetés általánosságban és részleteiben elfogadta.

Polónyi Dezső interpellációja.

Polónyi Dezső a képviselőház mai ülésének végén, este félnyolcor sürgős interpellációt intéz a honvédelmi miniszterhez az ujoncozás felfüggesztése tárgyában. Az interpelláció szövege a következő:

1. Mivel indokolja a miniszter az 1914. évi VIII. és X. törvények helyettesítés alá való bocsátását és kihirdetését, holott arra, hogy Ausztriában a kölesönös vé-

delem elvének megfelelő törvény keletkezzen, semmi támpontja sem volt?

2. Milyen garanciái vannak az iránt, hogy az 1914. évi VIII. és X. törvényekkel 10 évre előre felemelt létszámban megszavazott ujonctöbblet az osztrák örökös tartományokban is tényleg ki fog állittatni?

3. Hajlandó-e a merőben egyoldaluan felemelt ujonclétszámtöbblet alapján elrendelt törvénytelen sorozásokat mindaddig felfüggeszteni, míg az ujonclétszámnak az újabb népszámlálás adatai alapján való arányos felemelése Ausztriában is az osztrák törvényhozás alkotmányos uton való megnyilatkozása útján létrehozandó és azonos elveket tartalmazó törvény által meg nem történik?

Báró Hazay honvédelmi miniszter válaszában kifejtette, hogy Polónyi Dezső tévesen magyarázza a 67-iki XIII. törvényeket, amely a kölesönösöket állapítja meg. A magyar kormányt nem érdekelheti, hogy Ausztria a 14. szakasz értelmében fogja-e keresztülvinni a létszámfelemelést, fontos csak az, hogy Ausztriában is meg lesz a létszámfelemelés. Épen ezért az 1914. évi VIII. és X. törvények helyettesítés alá való bocsátása és kihirdetése jogos.

Polónyi Dezső rövid viszonzválasza után a Ház tudomásul vette a honvédelmi miniszter válaszát.

Az ülés este fél 9 órakor véget ért.

Titokzatos fegyvercsempészés

Ulszterben. Londoból írják: Említettük azt a páratlanul álló fegyvercsempészést, amely szombatról vasárnapra virradó éjszaka játszódott le az ulszteri plakátokon és világszerte rendkívül szenzációt keltett. Tudvalevő, hogy egyetlen éjszaka háromezernégy száz métermázsas sulyu fegyvert és löszert szállítottak titokban partra a forradalmárok és pedig huszonöt ezer Mauzer-puskát, valamint hárommillió töltényt. Ezenfelül is még

rengeteg hadiszert tettek partra és juttattak el az ulszteri lázadókhöz, de hogy ez a hadiszert milyen természetű, arra nézve nincsenek közelebbi adatok. Tehát az ulszteriek hatalmas szervezettel és igen sok emberrel kellett, hogy dolgozzanak, a mi viszont értelmetlenné teszi azt, hogy az angol hadihajók semmit észre nem vettek.

Andrássy nyilatkozata a külpolitikáról.

Andrássy Gyula gr. most érkezett vissza két hónapi távollét után a délvidékről Budapestre. Egyik lap tudósítójának elmondta impresszióit s sajnálattal említi, hogy a Balkánon nem tapasztalt rokonszenvet sehol Ausztria Magyarország iránt, sőt bizonyos animozitást. Az egyik állam azért haragszik mert a monarchia beleavatkozott az ügybe, a másik azért, hogy nem eléggé.

Andrássy véleménye szerint a külügyi vita hosszú lesz s ő is iparkodni fog a külpolitikai helyzetet a maga valóságában megismertetni a helyszínen szerzet tapasztalatai alapján.

Arra a kérdésre, hogy mit szól a függetlenségi pétérvári utjának tervéhez, azt válaszolta, hogy nem lehet kifogásolni, ha elmennek, hogy érintkezést keressenek, de azt hibának tartaná, ha e látogatás tüntetés volna a hármasszövetség ellen.

A hármasszövetség ellen Romániában tapasztalható izgatásról az a véleménye, hogy ez a monarchia hibás külpolitikájának következménye.

Végül megerősítette Andrássy azt a hírt, hogy 3 ízben találkozott a német császárral Korfuban és Brioniban s több órát töltöttek egymás társaságában.

Andrássy meglátogatta Wied fejedelmet és Nikita királyt is.

gyon szerette, nem vállalt el bármiféle munkát. Ugy érezte, nem bírta elviselni, hogy felesége a nyomorral küzdve nélkülözzön. Várt . . . De most már nem várhat tovább, a lány türelmének vége és neki munkát, foglalkozást kell szerezni még pedig rövid idő alatt. E gondolattól eltelve, bolyongott utcáról-utára, nem törődve a zsigongó tavaszi étellel; nem látva a fák duzzadó rügyeit; nem hallva az örvendő madárcsók fülsiketítő csiripelését; ment, ment . . . Csak akkor tért magához, mikor a város végén elhúzódó fasor közzé jutott. Fáradt volt! . . . Leült egy padra, fejét bánatosan kezébe hajtvá, gondolkodott. Mi tévő legyen? Mire határozza magát? . . . És ekkor rémülve vette észre, hogy alkonyodik, jön az est! Érezte, hogy neki minden perce meg van számolva, nincs vesztegetni való ideje. Gépiesen állt fel és szinte futva igyekezett a város tulsó szélére, hol egy nagy gőzmalom kéményei füstölögtek. Itt ajánlottak tegnap neki egy fűtői állást, de ő a munkaadóval nem tudott megegyezni. Most elvállalja bármiféle feltételek mellett, csak hogy dolgozhat jusson még ma. Igen, még ma! Holnap már késő lehet! . . . Már egész sötét volt, késő este lett, mikor kipirult arcú, fáradságtól reszketve elérte a hatalmas épületet.

Sietve kereste fel a munkaadót, jelentve neki, hogy kész elfoglalni az üresedésben levő fűtői állást. Oh, de mily rettenetes csapást kapott! Hatottak lelkére azok a hideg kegyetlen szavak, amelyben tudára adták neki, hogy már késő, tegnap elfoglalta a helyet más. Kétségbeesetten támolygott ki az utcára, feje szédült, nem tudta mit tegyen. Most már minden munkát elvállalt volna — a mit a délután még visszautasított — őh, de hiszen már este van az üzletek, gyárak mind-mind zárva! Mit tegyen tehát? . . . Nem volt más választása, minthogy visszamenjen Lidéhez és könyörögve kérje s megígérje neki, hogy másnap bármilyen munkát elvállalja érte; csak hogy a magáévá tehesse.

Elindult tehát vissza a városba. S amint az egyik sötét mellékutcában ment, hol csak lassan botorkálva juthatott előre, szembe találkozott az éjjeli rendőr-őrjárat. A rendőrök megállították, igazolásra szólították fel s ő elmondta, hogy egész délután munkát keresett s hogy éppen most jön a gőzmalomból, hol szintén munka után nézett, de nem kapott. A rendőrök durva maliciával biztatták, hogy majd szereznek nekik foglalkozást a dolgozóházban és mint dolgozók csavargót elfogták, bekísérték az őrszobába.

Ferencet rettenes érzés szállta meg. Zsigibasztólag hatott rá az a borzasztó gondolat, hogy most már vége mindennek! . . . Tudta, érezte, hogy Lidi veszve van és ő nem segíthet rajta! . . . Kétségbeesetten gondolkodott, hogy mit tegyen? de megoldást nem talált. Hiszen ha elmondana őszintén mindent, hogy ő neki egy életet kell megmenteni, ezek a durva kegyetlen emberek csak kinevetnék, hiába tehát minden! . . . Tehetlenségében öntudatlanul nézett maga elé, észre sem véve, hogy az órák telnek egymás után; végre a torony óra öjfélét ütött. Erre felriadt. Tovább nem bírt uralkodni magán. Olyan érzés szállta meg, mint egy halálra ítéltet, kinek a végórája következik. Hangos zokogásba tört ki; az őt álló rendőrhöz rohant és kulesolt kezekkel kérte, hogy eresszék szabadon, csak legalább rövid fél órára. A rendőr feleletül „részeg gazembernek” titulálva vissza lökte a padra s ő kétségbeesetten tördölte kezeit. Feje szédült, gondolatai össze vissza kóvályogtak. Egyik perében látta Lidit halva; másik perében viszont remélt, . . . szeméit lehunyva ült, nem aludt, de álmoképeket látott . . .

Mikor az ablakon besűrűdött a pirkadó hajnal első sugara, élesen megszólalt a telefon esengettyűje. E zajra hirtelen felugrott,

Győződjön meg róla, hogy a

Kolozsvári „Kristály” Gőzmosógár

FEST TISZTIT MOS A LEGSZEBBEN.

Az ország több mint negyven nagyobb városában képviselve.

FONTOS! Nagyvárad: Zöldfia-utca. Weisz Bernáttal szemben.

Országos tiltakozógyűlés Kassán.

A főiskolai ifjuság Szegfű Gyula ellen.

Lapunk annak idején jelezte, hogy a nagyváradi kir. katolikus jogakadémia ifjusága tiltakozott Szegfű Gyula „Száműzött Rákóczi” című könyvének hamis és a történeti tényekkel homlokegyenest ellenkező ferditései ellen. Nem csak a nagyváradi, hanem az ország összes főiskolai hallgatósága tiltakozott Szegfű Gyula könyve ellen, aki magyar ember létére nem átalotta az ideális, tiszta lelkű, nagy fejedelem emlékét megszenteltetni.

A főiskolai hallgatóság tiltakozó gyűléseinek mintegy viszhangja azután a Kassán tartandó tiltakozó gyűlés, amely gyűlésen az ország összes főiskolai tanulóinak képviselői meg fognak jelenni.

A nagyváradi jogászfifjuság is elhatározta a mult hóban tartott rendkívüli gyűlésén, hogy a Kassán tartandó országos tiltakozó gyűlésen képviseltetni fogja magát.

Időközben azonban ismeretlen okok miatt változás történt. A kassai gyűlés megtartása április hó 26-ára volt tervezve, amikor egyszer csak azt az értesítést hozták, hogy a gyűlés idejét elhalasztották május 2-ára, vagyis holnapra.

A váradi jogászfifjuság mindamelllett megmaradt elhatározása mellett és habár a vasuti kedvezményes jegyek még mostanáig sem érkeztek meg, mégis elindulnak ma hajnalban körülbelül tizen, hogy a Kassán tartandó országos tiltakozó gyűlésen képviseljék a nagyváradi jogász ifjuságot és hogy a nagy fejedelmi hamvak fölött fejezzék ki azt a határtalan szeretetet és tiszteletet, amelylyel Rákóczi emléke iránt mindig viseltettek és örökké is viseltetni fognak.

még mindig nem volt tisztában önmagával, csak akkor szállta meg valami rémes érzés, mikor az ő, a belépő hivatalnoknak jelentette, hogy a mentő állomásról két erős embert kérnek segítségül, mert az ott levő alkalmazottak szolgálatban vannak s egy harmadik emeleti lakásról kell haldoklót leszállítani.

Az őrszobában még három „dologkerülő” volt elfogva, kik nem sokat törődve sorsukkal, a kemény lócán mélyen aludtak. A kiadott parancsra elősiető rendőr, ezek közül rázott fel egy izmosabb legényt, másodiknak pedig maga mellé véve Ferencet, sietett a kijelölt irányba. Alig öt perc múlva már ott voltak a hatalmas barna épületnél, melyet kíváncsi emberek tömege állt körül.

Ferenc feljajdult rémületében! Oh, hiszen a ház, ahol a kapu előtt a kíváncsi néptömeg állt, annak az ismerős háznak a kapuja volt, hol Lidi lakott. Keresztül gázolt az embereken s mintegy örült rohant fel a harmadik emeletre. Futott s lélegzetét visszafojtva nyitott be a konyha ajtón. Oh, de itt borzasztó látvány tárult szeméi elé. A padló közepén, fehér hordágyon feküdt sápadt arccal Lidi, nagy fekete haja vállaira omlott. Reggel, miközben a májusi zöld ágat kereste, olyan szerencsétlenül hajolt ki az ablakon, hogy lezuhant az udvarra, s onnan haldokolva vitték vissza...

Ferenc öntudatlanul rogyott térdre, kezét össze kulesolva tördelte, majd ráborulva a már félig kihült testre, görcsösen ölelte azt magához, miközben fuldokló zokogással könyörgött: Lidi boesáss meg!... Oh nem tehetek róla! nem én vagyok az oka!...

A többi ablakok odakint ekkor már fel voltak diszitve zöld ággal, az ugynevezett: „május-fával”...

A megkritizált miniszter.

Az iskolaszék ülése. A leánygimnázium ügye.

Nagyvárad város iskolaszéke tegnap tartott ülésén mindjárt az elnöki jelentésnél nagy vita fejlődött ki, amelyben élesen tárgyalták a kultuszminiszter egyik leiratát, amely a VI. osztályok vizsgálatához vezetőkül a segédtanfelügyelők kiküldését rendeli el.

Egyik-másik tag egy kis politikát is igyekezett a vitába vegyíteni.

A többség felirat küldését határozta el, hogy ne mellőzze a miniszter az iskolaszék óhaját, mikor ilyen kiküldetésekről van szó.

Szegény miniszter, most már mit is fog esinálni az iskolaszék haragjával szemben.

Az ülésen dr Thury László elnökölt. Az iskolaszék tagjai közepes számmal voltak jelen.

A sérelmes miniszteri rendelet.

Az elnöki előterjesztés felemlíti, hogy a polgármester utasította az iskolák igazgatóit, hogy a választási törvényre tekintettel, az iskolai végbizonyítványokat a jelentkezőknek haladéktalanul szolgáltatassák ki.

Megemlíti továbbá az elnöki jelentés, hogy a kultuszminiszter az elemi iskolák VI. osztályaihoz vizsgáló biztosokul a segédtanfelügyelőket rendelte ki.

Dr Olasz Béla a miniszter intézkedésében az iskolaszék autonomiájának megsértését látja. Nagyváradon van elég intelligens ember, akik képesek a vizsgáló biztos feladatok teljesítésére. Sérelmes az iskolaszék megkerülése. Indítványozza, hogy irjanak fel a miniszterhez, hogy ne mellőzze az iskolaszéket.

Dr Grósz Menyhért hozzájárul az indítványhoz, bár meg van győződve, hogy annak praktikus eredménye nem lesz. Hibáztatja továbbá, hogy az irni-olvasni tudást vizsgáló bizottságokba egy községi iskolai tanítót sem küldtek ki. Indítványozza, hogy e felett az iskolaszék sajnálatát fejezze ki.

Gábel Jakab nem fogadja el Olasz Béla indítványát. A miniszter jogosan, a törvény intenciói szerint járt el. Figyelmezteti az iskolaszéket, hogy ne lépjen arra az utra, amelyre Olasz Béla csalogatja. Grósz Menyhért indítványára megjegyzi, hogy az iskolaszéknek nincs joga más hatóság eljárását bírálni.

Dr Olasz Béla visszautasítja Gábelnek reá vonatkozó szavait s újból hangsúlyozza, hogy a miniszter intézkedésével sérelem esett egy a városon, mint az iskolaszéken.

Dr Thury László elnök szólott a deloghoz. Szerinte a törvény nem biztosítja a miniszternek azt a jogot, amelyet Gábel helyesel. A segédtanfelügyelőket a törvény nem is említi. Sérelmes a miniszter intézkedése egyaránt a város és az iskolaszék autonomiájára, mert egy kalap alá vonja Nagyváradot a községekkel. Ha tovább is így megy, nem lesz az iskolaszéknek hatás- és jogköre. — A Grósz Menyhért indítványára az a véleménye, hogy azt nem lehet tárgyalni, mert más hatóság eljárásának a bírálata s nem volt kitűzve a napirendre sem.

Dr Grósz Menyhért úgy véli, hogy Gábelnek éppen nem lehetne az ő indítványához szólni, mert benne van a vizsgáló bizottságban. Joga van az iskolaszéknek, hogy sajnálatát fejezze ki a közigazgatási bizottság izléstelensége felett.

Nagy zaj, láрма tört ki ezen erős kijelentés felett.

Gábel Jakab visszautasítja, hogy Grósz Menyhért izlésre tanítsa. Ha Grósz Menyhértnek nagyon fáj, hogy ő a vizsgáló bizottság tagja, szívesen lemond a javára.

Az iskolaszék többsége ezután elfogadta Olasz Béla indítványát s kimondta, hogy Grósz Menyhért indítványát a legközelebbi ülésén tárgyalja.

Mikor lesznek a vizsgálatok?

A községi elemi iskolákban a folyó tanévi záróvizsgálatokat június 16—19. napokra tűzték ki; a községi polgári iskolák évről-évről vizsgálatait a kir. tanfelügyelő tüzi ki. Kiküldték továbbá a vizsgálat vezetéséhez az iskolaszék kebeléből az elnököket. A beiratások szeptember 1 től 3-ikáig lesznek, míg a rendes tanítás az összes községi iskolákban szeptember 4-én kezdődik.

A kiosztásra kerülő jutalomkönyvek kiválasztására ezuttal is bizottságot küldtek ki dr Adorján Armin elnöklete alatt dr Mártonffy Márton és Kappel György tagokból.

A madarak és fák napjának május 2-án való tartását tudomásul vették; az elnökség már korábban intézkedett.

Bodnár János Bihari Mesemondó című lapjának segélyezése tárgyában akkor mond véleményt az iskolaszék, ha megjelenik a gyermeklap.

A kiegészítő iskola felállítását már az 1914—1915. tanévre kéri az iskolaszék s az ezen iskolába felveendő gyenge tehetségűek összeírását elrendelte az iskolaszék.

Torontálmegyének a gazdasági és technikai irányu 7 osztályu polgári iskolák felállítását célzó határozatát pártolja az iskolaszék.

A női gimnáziumi tanfolyam.

Beleznay Antalné ujjvárosi községi polgári leányiskolai igazgatónő az általa vezetett iskolával kapcsolatosan szervezni szándékolt gimnáziumi tanfolyam részére a délutáni órákra az iskola átengedését kérte. Az elnökség a kérelem teljesítését javasolja.

Dr Grósz Menyhért elfogadja a javaslatot, bár attól fél, hogy ez utját állja egy teljes leánygimnázium felállításának; továbbá kifogásolja, hogy csak gimnáziumi tanárok taníthatnak a tanfolyamon. Hangsúlyozza az iskolaszék, hogy ezt a tanfolyamot nem tekintik leánygimnáziumnak.

Gábel Jakab éppen azért helyesli a tanfolyam felállítását, mert reméli, hogy ez megakadályozza a leánygimnázium felállítását. Itt nem leánygimnáziumra, hanem felsőleányiskolára és nőipariskolára van szükség. Elfogadja az elnökség javaslatát, de csak úgy, ha ez semmi áldozattal nem jár a városra.

Dr Edelman Menyhért az előtte szólók véleményét nem osztja. A leánygimnáziumot és most a tanfolyamot az élet követeli. Jövő boldogulásuk miatt képezik tovább magukat a jelentkező leányok.

Beleznay Antalné szólalt fel ezután. A tanfolyam felállításánál 30 olyan leányról van szó, akiket a miniszter eltiltott a gimnázium látogatásától. A tanfolyamra 40 leány jelentkezett. Kéri a helyiség mellett, azok fűtését és világítását. Azért kérték fel a tanításra a gimnáziumi tanárokat, mert a leányokat eddig is ezek a tanárok tanították, s a szülők kérték, hogy ezek a tanárok végezzék az oktatást.

Hegedűs Sándor helyesli a gimnáziumi tanárok igénybevételét, de a helyiségek közegészségi tekintetben nem felelnek meg a célnak, mert ha délelőtt és délután igénybe veszik azokat, nem lehet kellőleg szellőztetni.

Gábel Jakab nem látja, hogy az élet követelné a leány gimnáziumot. Munkára kell nevelni a leányokat, nem pedig a latinereket szaporítani velük. Ismétli, hogy felsőleányiskolára és női ipariskolára van szükség, mert a leány gimnázium káros hatással lenne a nőnevelésre.

Az elnökség javaslatát elfogadták s néhány szabadságdíj megadására vonatkozó kérelem elintézése után az ülés véget ért.

Hivatásos biciklitolvaj.

Letartóztatták Nagyváradon.

*

A nagyváradai rendőrségnek már nem először van dolga Zsuzsmann Tivadarral. A közrendet legelőször Nagyváradon tanulta meg veszélyeztetni. Hat tagból álló bandája volt, pár évvel ezelőtt és egy igen jónevű égtől több ezer korona értékű ekét, boronát s más eféle a földműveléshez szükséges eszközöket lopott.

Mikor látta, hogy Nagyváradon nincs maradása, a mozgó pályára lépett. Bicikliket lopdosott és úgy osztotta be a kisügyet, hogy amit Nagyváradon csent el, azt Kolozsvárott adta el és fordítva.

Ennek a mozgó pályának hamar bevágták az útját. Zsuzsmann elfogta Mezőtelegraden Vass Károly detektív és Nagyváradra hozta. Ekkor kiderült, hogy Kolozsvárott már régen keresi a rendőrség négy bicikliplopás miatt. Vonatra tették és átkísérték Kolozsvárra.

Tegnap jelentették a nagyváradai rendőrségnek, hogy Zsuzsmann újra itt van, ismét biciklin jött Kolozsvárról és Nagy Sándor-utca 14 szám alatt tartózkodik. Bodó László és Bott György mentek ki a jelzett helyre, ahol valóban megtalálták Zsuzsmant. A szuterénben diskurált a cseléddel s kolozsvári csecebecségeket adott át neki.

Lefülették és a rendőrségre vitték. Itt előadta, hogy Kolozsvárott 24 napi elzárást kapott. A toloncház udvarán volt egy létra, a falhoz állította és kiszökött. Az első biciklire felkapott és meg sem állt Nagyváradig.

— Nem lehet az hé, mit nagyítsz? . . . Akkor cirkuszban becsületesebb keréyered volna már régen.

Igy aztán Zsuzsmann szépen bevallotta, hogy bizony megállt itt is, ott is, itt egy lábát, ott egy csirkét csent el.

Táviratilag értesítették a letartóztatásról a kolozsvári rendőrséget. Vasra verték éjszakára és ma átkísérik az ügyészségre.

Májusejei beszélgetés

*

Botosfalvi ur (tavaly még Berger): Ha, ha, ha, . . . tyuhaj, ihaj! . . .

Elepstein ur (jövőre már Erdei) Minek örvendezik maga olyan nagyon?

B: Minek? Még kérdezi? Hiszen a mai nap egy igazi forró élvezet, ma május elseje van, tyuhaj! . . .

E: Aztán maga a májusnak örvend?

B: Hogyne örülnék! Nézzen széjjel, a nap süt, a fák virágzanak, a gyep nő, a madarak énekkelnek, a rovarok donganak, a levegő szerelmes illattal van tele és így tovább a végtelenségig.

E: És maga örül ezeken a köznapi dolgokon?

B: Nő, majd nem örülök. Képzelve csak! Az ember ezen a gyönyörű májusi reggelen felkél hajnalban, mondjuk fél tíz órakor, kimegy a hűs harmatos időben a zöldbe, letelepszik egy vendéglőbe, meg reggelizik 2 tojást, avagy iszik egy pár pohár sört, aztán indul baba felé valamelyik parkon keresztül. Ilyenkor elragadók a nők, az ember szinte megfiatalodik, hogyne, hiszen minden piros, a természet piros, a nők pirosak, piros az én nyakkendőm, a lovakon is piros virág van, sőt még a koscsók is kétszer olyan pirosak, akarok mondani részegek, mint máskor. Hát nem isteni élvezet ez a május, hát ne rikolsak örömben és ne üdvözöljem hangos szóval ezt a páratlan, egyedülálló piros hónapot?

E: Boldog ember, maga nem tudja mi az a május, bezzeg tudom én, de nem is örülök neki.

B: N . . . e . . . e . . . e-m? És miért nem? Hát maga nem élvezi azt az elragadó harmóniát, ami ilyenkor a természetben és az emberben egyaránt megnyilvánul?

E: Harmóniát? Hát harmónia az magának, hogy az embert május elsején fél három órakor felverik legédesebb álmából, kirántják a feje alól a párnát, elveszik alóla az ágyat, mert 5 órakor itt a butorszállító, 8-ra pakolni kell, mert akkorára ott az új lakó. A feleségem nem főz reggelit, mert költözködik, a gyermekeim nem mennek iskolába mert május elseje van, így azok is otthon verekednek. Hát ez az a harmónia, ezért örüljek én a májusnak.

B: Nem.

E: Vagy abban nyilvánul tán a harmonia, hogy a hordárok összetörik a butoraimat, a szőnyegek eltépik, a szivarjaimat elszívják, könyveimből kivágják a képeket, hogy legyen otthon mivel játszaniok a gyermekeiknek. Hát ennek örüljek? Vagy azonmulassak, hogy mikor nagy kinnal megérkezem az új lakásba, a fal le van verve, a padló fel van törve, a feleségem szivgörcsöt kap, elájul, én rémülten rohanok orvosért, azalatt a gyermekeim megbárátkozva az új házban levő gyermekekkel, kiszedik a diványokból a rugókat, az órákból az összes kerekeket és azokkal játszanak. Mikor én hazaérek az orvossal és meglátom őket, hogy mit csinálnak, dühömben valamennyit felpofozom, mire a házmester, tekintve, hogy az ő szerelmes magzata is a felpofozottak közt volt, rettenetes haraggal felrohan és megboldogult nagyapámat és nagyanyámat emlegetve, felmondással fenyeget, mire a közben már magához tért feleségem újból elájul én meg a szonjuságtól, éhségtől és méregtől összezsve meghalok. Hát ez az a híres isteni harmonia?

B: Nem.

E: És még maga beszél itt májusról, élvezetről, virágról, itt duhajozik, örvendezik, maga, aki még nem is költözködött május elsején? — Ha csak egyszer is megpróbálja a költözködést, tudom, nem a pukkadozó virágbimbókról fog nekem beszélni, hanem akkor maga lesz egy idomtalan nagy

bimbó és maga fog pukkadozni, de nem az élvezettől, hanem a méregtől, míg teljesen ki nem pukkan. Ez az igazi május elseje, érti!

B: (Csendesesen sir.)

(gy.)

Nagy tűz Székelyhidon.

Elhamvadt gőzmalom.

A szokatlan szárazság, mely már veszedelmessé kezd válni, egyre jobban felszabadítja a vörös-kakast. Nem mulik el nap, hogy egyik-másik helyen ne ütne ki tűz és végig ne pusztítana hatalmas épületeket. Tegnap éjjel Székelyhidon pusztított.

Éjjel 12 órakor, mikor már az egész község lakossága nyugalomra tért, a vészsping hangja sivitott végig az utcákon. A felriasztott emberek félig felöltözve özönlöttek az utcákra:

— Ég az új gőzmalom! Hangzott minden oldalról. Az emberek százával tódultak a gőzmalom felé.

Berger Benő gőzmalomtulajdonos malma állott lángokban. A hatalmas épület egy lángoszlop volt, mely a rettentő szélben valósággal imbolygott. Az átesapódó lángok minden pillanatban felgyújtással fenyegették a szomszédos épületeket.

A székelyhidi tűzoltóság teljes apparátussal támadta a tüzet, azonban minden igyekezetük kárba veszett. A tűz teljesen hatalmába kerítette az épületet. A tűzoltók végül is kénytelenek voltak felhagyni a hiábavaló fáradozással és a szomszédos épületek megmentéséhez fogtak.

A közeli házakat már ekkor valósággal beborították vizeslepedőkkel és ponyvakkal. A lakosság megfeszített erővel dolgozott, hogy a szikraözöntől megmentse az épületeket.

Egész éjjel talpon volt a közönség. A malom tetőzetéről, mely felerészben cseréppel volt fedve, messze pattogott az izzó cserép.

Reggel 6 órára a malom teljesen porrá égett. A szomszédos épületek közül egy sem gyulladt ki, ami a tűzoltók és lakosság kölcsönös munkájának köszönhető.

Reggel megtartották a tűzvizsgálatot. Ekkor megállapították, hogy a malom tetőzetének fele kátrányos papírral, fele pedig cseréppel volt fedve. A malomban este 10 órakor még dolgoztak. Valószínű, hogy a kéményből szikra pattant ki a tetőre, amit a szél folyton élesztett és így keletkezett a tűz.

A tüzet csak 12 órakor vették észre, amikor a gépész figyelmes lett a nagy világosságára. Ekkor már a tetőzet fele égett.

Azonnal megfújta a vészspingot, mely talpra állította a malom személyzetét. Segíteni azonban nem lehetett. Az épület ideiglenes volt s főszerkezetei fából voltak. Ez teszi érthetővé, hogy az egész malom porrá égett.

A kár megtérül, mert a malom 120,000 koronára volt biztosítva.

A király állapota majdnem normális. Schönbrunnból jelentik: A király az elmúlt éjszakát rendkívül jól töltötte el. A hurut már csak igen kis mértékű és ő felsége állapota majdnem normális, úgy hogy remélhető, hogy a király már legközelebb ismét sétát tehet a szabadban.

Uri fehérnemű, «FOWNES»
kestyű, «Hubig» kalap, eredeti ANGOL CIPŐ

egyedüli raktár
Róth M. Utódánál.

A PLEBS.

*

Ma fölszakad a föld és ismeretlen emberek kerülnek az utcára, egy vörös nyíl fog végigfutni a sima aszfalton. Elgondolkozik az ember, hogy milyen könnyű feladat embereket fanatizálni. Az egyszerű kis agitátorok csak megmutogatják a népnek a palotákat, gondolatban mindenik ormára vörös lobogót huznak, gondolatban bent járnak a grófi parkokban, gondolatban nyakukra tesszik az ékszeres boltok minden drágaságát, gondolatban bent ülnek a hávéházak márványai mellett és lehunyt szemmel szívják a legfinomabb szivart. Mindezt csak gondolatban teszik meg és ha tudnák, hogy mekkora távolság van a gondolat és a valóság között, hát kinevetnék az agitátorokat, akik abból élnek, hogy felvillanyozzák a szegény emberek fantáziáját az aranyak mutogatásával.

Május elsején csak szánni lehet ezt a vörös, ordító tömeget. Vörös május mindig volt és mindig lesz.

A tömegnek megengedik egy napra, pár órára, hogy aszfaltot tépjen, hogy lángostort fonjon a jelszavakból, hogy gondolatban az övé legyen minden hercegi park, minden néma és előkelő palota, az övék legyen minden előzetes fáradság, minden jogaim, minden támadás és tudomány nélkül. Nagyon könnyű elhiteni azt a plebssel, hogy ennek így kellene lenni, hiszen a plebs tudatlan, tinulatlan, csak éles színekkel képes meglátni, mint a vér, vagy az arany.

Még szerencse, hogy a gondolat és a megvalósítás között olyan érefolyó van, mint az Élet. Istenem, önkénytelenül elmosolyodom, mikor arra gondolok, hogy ebből a vérre szomjas, dühös tömegből, legalább tíz ember fog holnap kopogtatni a Mizeriek orvosánál. Kinek a foga fáj, kinek a tüdeje sipol, más meg a feleségét, gyermekét hozza az ölben halálos nyavalyával. És a jó Wimmer doktor nem mondja, hogy

— Kedves polgártárs, maga tíz koronát fog fizetni ezért a receptért, mert tegnap nagyon abcugolt engem, mikor az utcán találkoztunk.

Ó, dehogyan is mond ilyet! Eszébe sínes. Megelégszik, ha egy réz vasat dob a vakoknak, de ha annyi sínes, az sem baj.

Hát így áll a dolog. Az aranyos palotákat meg ne bántsuk feleim, mert az idegen, ingó dolog, azt rongálni nem szabad, azt a törvény is védi. Én csak arra akartam rámutatni, hogy az agitátorok mindig arra uszítják a népet, aki jót tesz velük, ingyen ad nekik orvosi receptet, tudják, hogy jó szíve van, izlése van, okosabb mint ők és engedik őket is élni.

Satyr.

**A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél**

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

HIREK

Tájékoztató.

Május 2. Csendőrskola bálja a Kereskedelmi Csarnokban.

Május 3. Délután 4 órakor: Katholikus Népszövetség értekezlete a választói törvény tárgyában.

Május 4, 5, 6-án a huszárezred lovagló versenyé a Bóné-kuti gyakorlótéren.

Május 10. Szent László ünnepével kapcsolatban a Katholikus Kör új palotájának megnyitása. 9-kor szent mise, fél 12-kor ünnepély a Katholikus Körben, este 9-kor tánemulatság.

Május 17. Katholikus Népszövetség közgyűlése délután 4 órakor; este fél 9-kor Kath. Népszövetség tánemulatsága a Kath. Körben.

MÁJUS 1.

A fák felvették legzöldebb diszruháikat s virágdiszbe öltöztek május elsejére. Virágillat áramlik a levegőben s ragyogó napfény ömlik az egész természetre. Az egész város megindult s megy ki a szűk, kopott drága lakásból egy még szűkebb, még kellemetlenebb, még drágább lakásba. A költözködés talán sohasem volt oly nagy méretű, mint most. És ebben esodálni lehet az emberek optimizmusát, akik boldogan költöznek egy új lakásba, mert meg vannak győződve, hogy most végre sikerült egy igazán jó lakást találni. Tele van jó reménységgel minden költöző.

Mintha minden bajt ott hagyott volna a régi lakásban. Pedig előre látható, hogy a jövő május elsején újra kezdődik a hurcolkodás, mert nem váltak be az édes otthonhoz fűzött remények s a rég szellőztetett kopott butorok újra kikerülnek a virágillatos levegőre, a ragyogó napfényre. Ez a költözési láz hasonlít a lázbeteg forgolódásához, aki meg megunja az egyik oldalon a fekvést s átfordul a másik oldalára, hogy talán úgy jobb lesz. De így se jó, úgy se jó.

A mostani május elsejét, a költözködési mizériákat még súlyosbbitani fogja a veres május, a szocialisták ünnepe. A szocialisták beszüntetik a munkát, nem lesz, aki költöztessen. Igaz szocialista nem dolgozik ezen a napon és éjjelén egész szombat reggel 6 óráig.

Az új városi lakbérszabályzat azonban nem respektálja a május elsejét, mert úgy rendelkezik, hogy a költözködést meg kell kezdeni május elsején s panasz esetén a rendőrségnek segédkezést kell nyújtani s erőbatalommal kell kihurcolnia a renitens lakót. A rendőrség már készen is van arra, hogy közbelépésre szükség lesz. S bizonyára a rendőrség költöztetői nem sztrájkolnak május elsején sem.

* **Lapunk legközelebbi száma a május 1-i munkaszünet miatt vasárnap, május 3-án jelenik meg.**

* **Személyi hír.** Tegnap déli 12 órakor Nagyváradra érkezett gróf Pálffy Sándor gróf Széchenyi Miklós megyés püspök látogatására. A gróf igen rövid ideig élvezte a szíves vendéglátást s még tegnap délután 4 órakor elutazott.

* **Urak Mária-kongregációja** vasárnap reggel fél 8-kor a Szent József-intézet kápolnájában tartja közös szent áldozását.

* **Májusi ájtatosság.** A váradolvaszi plebániatemplomban ma este a fél 7 órakor kezdődő májusi ájtatosságon a szentbeszédet Szilágyi Dózsa premontrei tanár tartja. — A Szent László-templomban este 7 órakor kezdődik az ájtatosság, a váradvelencei plebánia templomban pedig esti 6 órakor veszi kezdetét. Ugyanezen időpontokban lesznek a májusi ájtatosságok a következő napokon is. Az ájtatosságok idejére tehát ezentúl külön nem fogjuk felhívni a közönség figyelmét, csak az egyes szentbeszédeket fogjuk az illető napokon előre jelezni.

* **Kossuth Ferenc betegsége.**

A beteg Kossuth Ferenc állapotáról tegnap riasztó hírek terjedtek el. Tegnap reggel némi táplálékot vett magához. Megnehezíti a kezelést azt, hogy felváltva láz és idegizás gyötri. Tegnapelőtt például éppen a rángatózás miatt nem tudták megmérni a lázát. A beteg minden külső világi dolog iránt érdeklődik, de környezete nem igen beszélget neki politikáról, mert az izgalom megártana neki. Délelőtt egyébként Zichy Aladár gróf látogatta meg a beteg pártvezért és nagyon melegen tudakozódott az állapota után.

* **Gyermekek játszótere.** A rendőrség felkérte lapunkat, hogy az Ezredévi emléktér nemesak hogy nem egyedüli játszótere a gyermeknek, hanem egyáltalán nem játszótér. Ez sétatér. A gyermekek egyedüli játszótere a Rédey-kertben van. De ha már ott sétálva játszanak is a gyermekek, akkor valóban jogos az a panasz, hogy a korlát a Körözs partján gyalázatosan rossz. Mind a két parton. Neki ne düljön valaki, mert biztos, hogy legurul a köparton. Már most tekintet nélkül a gyermekekre, a hatóságoknak kötelessége, hogy új és megbízható korlátot húzasson.

* **A trónörökös feleségét megoperálják.** Prágából írják: A konopisti kastélyban betegen fekszik Hohenberg Zsófia hercegnő, Ferenc Ferdinánd trónörökös neje. A hercegnő betegsége nyakmirigydaganat és orvosi műtét vált szükségessé. Már néhány nap óta kénytelen ágyban maradni a hercegnő. Drezdából egy orvostanárt hívtak és az operációt talán már ma végrehajtja a sebészprofesszor.

* **Rákóczy-ünnep a Kath. Legényegyletben.** A nagyváradai Katholikus Legényegylet ifjusága nagy sikerűnek ígérkező Rákóczi-ünnepélyt rendez háziestéllyel egybekötve vasárnap, május 3-án, saját háztáskorében. Az ünnepély műsora a következő: 1. Alkalmi ének, előadja az egyleti dalárda; 2. Alkalmi szavaltat, előadja ifj. Karkusz Sándor; 3. Ünnepi beszéd, tartja Gálly Sándor egyll. igazgató; 4. Ünnepélyes tagfelvétel; 5. Ének, előadja a dalárda. — Az ünnepély kezdete este 8 órakor.

* **Nagyváradai érettségi biztos Medgyesen.** A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter a medgyesi főgimnáziumhoz az 1914. évi rendes érettségi vizsgálat-hoz kormánybiztosul Nosz Gusztáv nagyváradai állami főreáliskolai tanárt küldte ki.

* **Öngyilkos parasztagazda.** Biharodosdon évek óta betegeskedett Anka Tógyer jómódu gazda. A folytonos betegeskedés annyira elszomorította a szerencsétlen embert, hogy tegnap délelőtt bezárkózott lakásába és felakasztotta magát. Mire tettét észrevették, Anka már halott volt.

* Kinevezések a hadseregben.

Ófelsége 1914 május elsejével Tavarnoki báró Stummer Károly és Lázári Nagy Leó főhadnagyokat a 7. huszárezredben századosokká, Stoll Károly hadnagyot a 37. gyalogezredben főhadnaggyá, Farkas József és Erdélyi Zoltán zászlósokat a 101. gyalogezredben, Conciui lovag Conciui Emil zászlóst a 37. gyalogezredben hadnagyokká nevezte ki.

* Finta Sándor nősül.

A rabból országos híré szobrásszá vált Finta Sándor elérkezett életének egyik legszebb és legfontosabb pillanatához. A zseniális művész, a forró lelkű szobrász eljegyezte egy távoli rokonának leányát Finta Esztikét, a ki Turkevény tanító kisasszony. A szerelem akkor fejlődött és érett meg a házasságra, a mikor Finta Sándor a fegyházban sinylett és csak a tanítókisasszony gyöngéd levelei szereztek neki kedves, boldog perceket. Az eljegyzést nagyon szűk, családi körben tartották meg és csak tegnap került nyilvánosságra.

* A váradvelencei Kath. Kör választmányi ülése.

A váradvelencei Kath. Kör választmánya a Kör helyiségében választmányi ülést tart május 2-án este 8 órakor.

* Pályázati hirdetés tanulmányi ösztöndíjra.

A budapesti tudományos egyetem hittudományi kara Boromisza Tibor dr szatmári püspök alapítványából évi 1350 koronát kitevő külföldi tanulmányi ösztöndíjra pályázatot hirdet. Pályázhatnak kizárólag hittudományi tanulmányokat végzett olyan papjelöltek vagy már felszentelt, de három évesnél nem idősebb áldozópapok, akik hittudományi tanulmányaikat jeles eredménnyel a budapesti egyetem hittudományi karán végezték. Az ösztöndíj elsősorban annak adható, aki teológiai tanulmányai alatt a szentírásstudományok iránt kiválóbb érdeklődést tanúsított, megfelelő eredményt ért el és aki ebbeli továbbképzését Rómában a X. Pius papa által felállított Pontificium Institutum Biblicum című intézetben folytatni és bevégezni magát kötelezi. Abban az esetben, ha ilyen folyamodó nem található, az ösztöndíj kiadható a szükséges kellekekkel bíró olyan jelölteknek is, akik teológiai ismereteiket akár Rómában a Gregoriana egyetemen, akár más külföldi egyetem hittudományi fakultásán óhajtják tökéletesíteni. Ha a feltevéseknek megfelelő egyformán érdemes pályázók közt a szatmári egyházmegyének van végzett papnövédeke vagy áldozópapja, az elsőbbség ezt illeti. Az ösztöndíj nemcsak egy, de több évre is — az illető tanulmányok teljes bevégezéséig adományozható ugyanazon egyének a szükséghez képest akkor is, ha az illető már máshonnan kap segítséget avagy ösztöndíjat. Az ösztöndíjas köteles lesz végzett tanulmányairól, illetve vizsgálatairól a budapesti egyetemes hittudományi karának félévenként részletes és lehetőleg hivatalos bizonyítványokkal vagy más okmányokkal igazolt jelentést tenni, mely ha nem kielégítő, az ösztöndíjat az illetőtől a hittudományi kar már a következő félévre megvonja. Az ösztöndíj a következő iskolai évre, ennek elején felévi részletekben lesz felvehető. A pályázni szándékozók a budapesti egyetem hittudományi karához intézett és a dékáni hivatalnál benyújtandó folyamodványaikat a következő okmányokkal kötelesek felszerelni: a) a folyamodásban levő, vagy elvégzett tanulmányaikról szóló index; b) egyházi hatósági elbocsátó levél és ugyancsak a felettes egyházi hatóságtól, illetve a papnevelőintézeti előjáráságtól kapott erkölcsi bizonyítvány; c) megjelölése a tudományszaknak, melyben magát továbbképezni és a külföldi katolikus egyetemnek, melyet a folyamodó látogatni akar. A pályázat határideje május 30.

* Marossy Károly halála.

Alig van ember Nagyváradon, aki nem ismerte Marossy Károly községi bírósági végrehajtót. Egyike volt azoknak, akiről az látszik, hogy az idő nem nyomtalanul megy el felettük. Marossy Károly, 80 éves kora dacára még egy évvel ezelőtt is olyan fiatalos kedvvel, hegyesre pödrott bajusszal, ruganyos léptekkel járt-kelt a városban, mintha alig lenne 50 éves. Szép időket látott. Mint ifjú részt vett a magyar nemzet szabadságharcában, honvédtüzér tizedes volt s büszkén, de hazafias lelkesedéssel beszélt a nagy időről, a csaták egész soráról, amelyekben részt vett. Meg is sebesült, de mikor kiheverte baját, újból visszament csapatához. Aranyos kedélye nem hagyta el soha, még a megpróbáltatások idején sem s buzgó odaadással teljesítette hivatását. Körülbelül egy évvel ezelőtt ágyba dőlt s azóta megadással túrta a szenvedéseket, míg tegnap éjjel gyözedelmeskedett rajta a kaszás, akivel annyiszor szembe nézett, mikor a haza szabadságát kellett megvédeni. Elhunytát neje és kiterjedt nagy családja gyászolja. Temetése ma, május 1-én délután 5 órakor lesz a Damjanich-utcai 12. sz. háztól. Lelkiüdvért május 5 én délelőtt 9 órakor lesz a Szent László templomban a requiem.

* Az érmihályfalvai járásbíró-

ság. Érmihályfalva vezetőemberei illetékes helyről érdekes értesítéseket kaptak az ott létesítendő járásbíró-ság dolgában. Az értesítések szerint az igazságügyminiszter a pénz hiányában egyelőre levette napirendről a járásbíró-ság dolgát. E szerint, mint ahogy tervezve volt, az idén semmi sem lesz az érmihályfalvai bíróságból. Ha a miniszter fel is állítja az új hivatalt, akkor a legjobb esetben a jövő évben lesz belőle valami.

* **Le a gyerekkocsikkal a korzóról.** Már nem először hívjuk föl erre a nagyfokú rendtelenségre a rendőrség figyelmét. Nemesak a gyerekeket teszik ki a gondatlan eselések a legnagyobb veszedelemnek — autók, villamos, kocsijárat, tolongás, — hanem a sétáló publikum elől elzárják a járdát. Hát miért van annyi levegős, egészséges ligetünk? ... Újlag felhívjuk a rendőrséget, hogy közérdekből tiltsa le a korzóról és a Rákóczi-utról a gyerekkocsikat. Minden szerenésértlenségért a rendőrséget fogják felelőssé tenni.

* **Hirtelen halál.** Özv. Bebe Györgyné, született Varga Teréz tegnap délután hat óra tájban a Szent László menház egy félreeső helyén hirtelen meghalt. A tulkövér idős asszonyt szívszélhűdés ölte meg. Érdekes, hogy Bebené érezhette halálát, mert gyertyákat vitt magával és nem akarta kiadni a kezéből. Az utolsó pillanatban, mikor az utolsó kenetet feladták neki, még akkor is a kezében szorongatta a gyertyákat.

* **Akit nem lehet becsapni.** Egy humoráról és kitünő orvosi tudásáról közis mert váradí orvosról van szó, aki kifogyhatatlan az ugratásokban, mókákban és tréfákban. Nem egyszer történik meg, hogy egyik másik jó ismerősét alaposan beugratja, akik várva-várják az alkalmat, hogy visszaadhassák neki a sok kölesönt. Tegnap éjjel, mikor már az igazak álmát aludta, megszólalt a telefonja.

— Orvos ur?

— Igen, én vagyok!

— Itt az oláhapáti körjegyző beszél. Ép most jelentették nekem Kardóról, hogy ott egy gyermek

belefullt a vízbe. Legyen olyan jó és menjen le dr ur.

Kedves barátom, én most ébredtem ugyan fel, de azért ezt nem veszem be. Hát mondja csak mióta van Kardón viz? (Kardó tudvalevőleg hogyan van és ott tényleg nem folyik semmiféle víz.) Engem ugyan nem tesz bolonddá. És ezzel felakasztotta a kagylót, azaz hogy nem akasztotta fel csak letette, nehogy még tovább zavarják, ő pedig lefeküdt azzal a boldog tudattal, hogy nem tudták becsapni. A dolog legérdekesebb része az, hogy Kardón tényleg vízbe fullt egy gyermek, csak hogy nem folyó vízbe, hanem egy dézsába, így aztán más orvost kellett a hullához vinni.

* A nváradí feministák napja.

Szombaton este a Nagyváradí Feministák Egyesülete összejövetelt rendez, amelyen jelen lesz Findennaumné asszony is, ak egyenesen Stutgariból jön Nagyváradra. Findennaumné asszony a Házasság és választójog címen fog előadást tartani és pedig német nyelven.

* Biciklis rendőrök.

Első pillanatra kissé furesán hangzik: biciklis rendőr. Megszoktuk már, hogy a rendőr vagy lóháton üljön vagy pedig a saját két lábán biciklizzék. Annál meglepőbb a legújabb hír, hogy a lovasrendőrök rovására életbeléptetik a biciklis rendőröket. Egyrészt jó lesz ez az új rendszer, másrészt rossz. A csirkefogókra biztos, hogy igen rossz lesz, mert a biciklis rendőr mihamar a nyomukban lesz, de viszont a rendőr meg nem fogja magát a biciklin olyan nyugodtan és biztosan érezni, mintha a saját lábán állana. Viszont az is nyomós indok, hogy a bicikli olcsóbb, mint egy ló és hogy nem döglik meg, legfeljebb csak eltörik, mind a mellett bizonyitanak, hogy jó volna, ha behoznák a bicikli rendszert. Ne lepődjünk meg azért túl nagyon, ha a komoly rendőröket egy szép napon ragyogó új biciklikén száguldva látjuk viszont.

* **Varjas Antal a Vigadó varietében.** Péntek, szombat és vasárnap ismét kedves meglepetésben részesül a közönség a Vigadó mozgó varietében. Itt van Varjas Antal, a legnépszerűbb úri primás az ő különleges új műsorával. Szerződtette még az igazgatóság Sziklai Benőt, a közkedvelt táncos komikust. A művészársulat elsőrendű tagjai még Sziklai Benőné és Zalai Pipi, továbbá Zsámbéry Nusi. Ők adják elő a „Ki a győztes?” című új fővárosi bohózatot. A nagyszerű vendéjátékok közben új mozgóképek. Szombaton és vasárnap előadások délután 3 órától.

* **Megnyílt a motorüzemű kávépörköldé** a Rákóczi-uton az Orsolya-zárda épületében, ahol a m. t. közönség már kora reggeltől késő estig élvezheti a Trieszi Kávé és Tea behozatalomnál az Aszódi 8-féle zamatú pörkölt kávéit, amely izre és zamatra nézve utánozhatatlan. Telefon szám 610. Üzlet portáléja narancssárga. A mélyen tisztelt közönség kéri a Rákóczi-uti motorüzemű kávépörköldé megtekintésére, mely városunkban egyedüli.

* **Eladó házak.** Sal Ferenc-utca 13. szám alatti ház, 6350 négyzetméter telek, mely a Páris-patak beboltozása folytán nagy utcai frontot nyer és így nagy haszonnal keesegtető biztos jövővel bír, 7 lakással, nagy kert és gyümölcsösssel, továbbá Ritoók Zsigmond-utca 21. szám alatti két ház, jutányos árak és kedvező fizetési feltételek mellett, szabad kézből eladók. Biharmegyei Takarékpénztár.

hamisan vallottak. Seress Barna kir. törvényszéki bíró elnökletével tárgyalták az ügyet. A vádat dr Hunyady kir. ügyész képviselte, a védelmet dr Váradi Ödön, dr Medvigy Gábor és dr Bőszörményi László ügyvédek látták el. A bíróság csak Gyenes Jánost és Gyenes Jánosnét mondta ki bűnösnek, s ezért Gyenes Jánost 9 havi, a feleségét 7 havi börtönre ítélte. A másik négy vádlottat felmentették. Az ügyész a felmentésért, a védők az elítélésért felebbzést jelentettek be.

§ **Sikkasztó órásság.** Kohn Zsigmond órásságát a múlt évben Nagyváradon tartózkodott. Ugy privátim igen olcsó pénzért vállalt el óra és ékszerjavításokat. Egész sereg aranyóra, gyémántköves gyűrű, nyaklác került így hozzá. Az ékszerekkel azután egy szép napon hirtelen megugrott. Sokáig keresték, míg Budapesten rá akadtak, ahol egy más bűnügyből kifolyólag a törvényszék már 2 évi börtönre ítélte. A várad sikkasztások dolgában tegnap felelt a bíróság előtt Kohn Zsigmond, akit a budapesti gyűjtőfogházból utaztattak le a tárgyalásra. Seybold járásbíró 6 havi fogházra ítélte a sikkasztásokért.

A vörös fonál. Gebrüder Gróhmann weiterschani-cég érdekes feljelentést tett Spitzer Bernát Béla és Lengyel M. Miklós nagyvárad kereskedők és Johann Gossner et Comp. újvidéki cég ellen, védjegybitorlás miatt. Az osztrák cég kitűnő minőségű és mint írja a feljelentésben, világhíres vörös fonalat gyárt és hoz forgalomba. Az ő védjegyét utánozták az említett kereskedők, hogy a közönséget megtévezzék és más cég áruját bocsátották a megtévesztő védjeggyel forgalomba. A nagyvárad kir. járásbíró tárgyalta az érdekes ügyet. Seybold járásbíró Spitzert és Lengyelt, valamint az újvidéki cég beltagját Jutz Lajost 200—200 korona pénzbüntetésre ítélte. Az elítéltek felebeztek.

MULATSÁG

A székelyhidi Kath. Olvasókör
1914. év május hó 3-án a Fürdő-vendéglő tántermében saját könyvtár alapja javára zártkörű tánevigalmat rendez. Belépti-díj: személyenként 1 K., családjegy 4 személyre 3 K. Kezdeté este 8 órakor.

NYILTÉR

Dr Kovács Gyula
fogorvos

lakását (Rákóczi-ut 12.)
városi Apolló bérpalotába (Széchenyi szállodával szembe) helyezte át

TÁVIRATOK

Kinevezések.

Budapest ápril 30.

A király Bary József nagyvárad törvényszéki elnöknek a kuriai bírói címet és jellegét, Ember Géza törvényszéki bírónak a tábla bírói címet és jellegét adományozta, dr Kövess Mihály törvényszéki jegyzőt pedig a kisjenői járásbíróhoz bírónak nevezte ki.

Milliárd a hadseregnek.

Budapest, ápril 30.

Krobatin közös hadügyminiszter ma terjesztette be a delegáció elé az expozéját, a melyben kijelenti, hogy a hadseregnek 576 millió kiadás van, előirányozva. Ebből 484 millió rendes, 82 millió a rendkívüli kiadás. A haditengerészet költségvetéssel a hadügyi kiadások meghaladják az egy milliót.

Izgalmas jelenet az aradi román zsinaton.

Arad, ápril 30.

(Saját tud.) A tulzó románok ismét interpelláltak amiatt, hogy a nagyvárad gör. kel. helynök önálló tárgyalásokba bocsátkozik a kormány és Mangra államsegélyt eszközölt ki kerülete román tanítóinak. Mangra Vazul válaszolt az interpellációra és tárgyalagos beszédében kifejtette, hogy a nagyvárad helynöknek joga van az önálló tárgyalásokra.

Pap János, a zsinat elnöke megakartá vonni a szót Mangrától, aki tiltakozott ez ellen, mire az elnök durván kifakadt:

— Mérsékelje magát, mert kido-
batom!

Később lecsillapodott és bocsánatot kért a képviselőtől. A zsinat a szervező bizottság javaslatát fogadta el.

Eltűnt akták.

Arad, ápril 29.

(Saját tudósítónktól.) Az aradi üzletvezetőség hivatalából 51 akta eltűnt. Az akták mind a bralieskői hid felrobbantására vonatkoznak. Az egész ügy mögött oláh kezet yanusitanak.

A hadügyminiszteri sajtóosztály.

Bécs, ápril 30.

(Saját tud.) A hadügyminisztérium sajtóosztályának eddigi vezetője, mitrovicai Spaitz Sándor, a 9. honvéd huszárezred alezredese, akit a vezérkarhoz osztottak be, nemsokára megváltik állásától és bevonul ezredéhez. Elhatározott dolog, hogy sajtóosztályt végképp fölcsatják, de még egy ideig mű-

ködni fog, mert a mostani költségvetésben még szerepel.

Az Etna kitörése.

Róma, ápril 30.

Az Etna kitörése nagy rémületbe ejti Katánia lakosságát. Tegnap este heves földlökéseket éreztek. A láva ömlés még mindig tart földalatti morajtól kísérve.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Buza májusra	—	—	—	13.17
Buza októberre	—	—	—	11.94
Rozs áprilisra	—	—	—	—
Rozs októberre	—	—	—	9.63
Zab áprilisra	—	—	—	—
Zab októberre	—	—	—	8.26
Tengeri májusra	—	—	—	7.32
Tengeri júliusra	—	—	—	7.41

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	804.—
Osztrák hitelrészvény	—	614.—
4%-os koronajáradék	—	81.—
Osztr. magy. államv.	—	703.—
Jelzálogbank	—	407.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	505.—
Hazai bank	—	278.—
Magyar bank	—	485.—
Keresk. bank	—	3625.—
Rimamurányi	—	647.—
Salgótarjáni kőszén	—	711.—
M. Ált. Kőszénbánya	—	1049.—
Közuti vasut	—	627.50
Városi villamos	—	320.50
Adria	—	610.—
Atlantika	—	—

A szerkesztésért felelős:

D. KRÜGER ALADÁR.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 49	9 50	2 19	4 39	8 10
V.-Velence	7 59	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó	8 16	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 29	7 11	9 29
Rontó	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velence	9 17	11 21	3 47	7 33	9 46
Nagyvárad érk.	9 27	11 31	3 57	7 43	9 57

Vasárnap és ünnepen egy külön vonat közlekedik, mely Nagyváradról indul d. e. 11:45 perckor, Püspökfürdőbe érkezik d. u. 12:15 perckor, Püspökfürdőből indul d. u. 12:53 perckor Nagyváradra érkezik d. u. 1:21 perckor.

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 01	2 30	4 50	8 51
V.-Velence	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	3 03	5 23	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD

Félix-fürdő ind.	8 40	10 39	3 10	6 59	9 10
Rontó	8 47	10 46	3 17	7 06	9 17
V.-Velence	9 00	10 59	3 30	7 22	9 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 40	7 32	9 40

Vasárnap és ünnepen ezenkívül indul még egy vonat a Félix-fürdőbe délelőtt 11 óra 54 perckor és onnan vissza Nagyváradra érkezik 12 óra 33 perckor.

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Uj sörraktár!

Van szerencsénk szives tudomására hozni, hogy
Kristály műjéggyárunk

Uj sörraktár!

üzletkörét telepünkön **Gilányi-utca 5/7. szám** alatt sör nagybani elárúsításával bővítettük ki. A sörszükségleteknél levő különböző igények kielégítésére átvettük a már **30** évtizedek óta fennálló jó hírnévről és jóminőségű söréről ismert **Czell-Kolozs-Monostori sörgyárának képviselőjét**. Ezen sörgyár által termelt söröket már **március 1-től** hoztuk forgalomba úgy hordós, mint tisztán lefejtett állapotban, palackokban a legjutányosabb árak mellett. Egyidejűleg tisztelettel értesítjük a t. fogyasztóközönséget, hogy

„Kristály” műjéggyárunkat

teljesen átalakítva, ismét üzembe helyeztük, és azt már ezután egész éven át üzembe tartjuk. Házhoz szállítunk vízvezeteki vízből előállított kristálytisza **műjeget** jutányos árak mellett. **Havi bérlet** rendszerre előjegyzések elfogadtnak. Nagyobb fogyasztóknak kedvezményes árt számítunk. A t. jégfogyasztó közönséget pontos és gyors kiszolgálásunkról biztosítva. Beesés pártfogást kérve vagyunk kiváló tisztelettel

Telefon szám **398.****Szanditz és Társa**Telefon szám **398.****Kristály műjéggyár és sörkereskedelmi b. t.**

Ha nincs megelegetve

szabójával, drága vagy rossz szul szabóval nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és megiepi út az ottani szobát, **olcsó, kifogástalan kiszolgálás**. Alkalmi és gyászruhák **24 óra alatt**. Vidékről egy beküldött öltönyről más készítenek. Valódi angol szövelek.

Helyi és vidéki telefon **980.**

Kérjünk és fogyasszunk mindenütt

Nagyváradai sört!

mert szín, íz és maláta-tartalom tekintetében a legelső gyárak termékeivel vetekszik és amellet olcsóbb.

Rendeléseket már 10 üvegtől kezdve a városi raktár hához szállít. Állandó vevők ingyen jeget kapnak.

Nagyváradai Sörgyár Részv.-Társaság

Gyári telefon 439. Városi raktár (Nagypiacz-tér), telefon 471.

Kevés pénzért sok mindent vásárolhat, és pedig:

női harisnyák, párja 30 fillértől, selyem harisni-nyáig
férfi zokni „ 28 „ „ zokniig
gyermek harisnya kötött 20 fillértől. Női férfi fehérneműek zsebkendők, ridikülök pénzerszények, ernyők igen olcsó árért. Himzés valódi klöpli csipkék.

Férfi gallér darabja 10 fillér,

csak míg a készlet tart. Vidéki rendelések utánvét, viszont eladóknak engedmény, meg nem felelőért a pénzt visszaadjuk.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

Dusafalva községben mintegy 300 kis hold

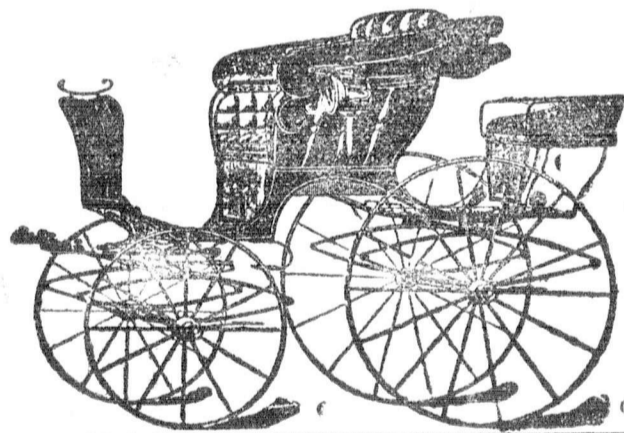
legelő

bérbeadó. Értekezhetni: a

Polgári Takarékpénztár r. t.-nál
Nagyváradon. Telefon 11-95. sz.

Standary György

kocsigyáros, volt es. és kir. gyógykovaes,
Lakatos-utca 10. szám
Telefon: 866

Kész új kocsik és átalakítottak mindig nagy választékban kaphatók. Kivánára rajzok után is készítenek a legmodernebb kivitelben.

Püspöktüdő megnyitása!

Püspöktüdő megnyitása!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a

Püspöktüdőt május 1-én ünnepélyesen megnyitom.

Gyönyörű parkok, villanyvilágítás, elsőrangú ételek és italok állanak a nagyérdemű közönség rendelkezésére. Pontos kiszolgálás, mérsékelt árak. A nagyérdemű közönség szórakoztatására sikerült **Hamza Jenőt** a kiváló primást teljes zenekarával megnyerni.

Tisztelettel **Dancs István** bérlő.

Legmegbízhatóbb, legbiztosabb nyaraltatás.

A nagyérdemű közönség b. figyelmébe ajánlom, hogy ugy helyben, mint nagyszalontai fiókküzletemben szörmeárukat, téli öltönyöket, függönyöket, szőnyegeket stb.

nyaraltatás

végett csakis nállam és fiókküzletben méltóztassanak elhelyezni, hol kívánatra mindenkor felmutatható legyen, a nyaraltakat tisztán kezelve, gondozva és kijavítva annak idején hazaszállítatom. A raktáram és üzletem a károk ellen biztosítva van azért kérem a nagyérdemű közönség szives bizalmát. Tisztelettel:

Zimányi András német szücs
Telefon Körös-u. 47. Telefon
824. sz. (Saját ház.) 824. sz.

Belépési felhívás

Filléres Tak.- és Segélyszövetkezet 12-ik évtársulatába.

A Leszámitoló és Jelzálogbank Rt. kebelében működő

FILLÉRES TAKARÉK ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET

1914 május 1-én új évtársulatot nyit

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — hetenkint kötelezőleg fizetendő 20 fillér képezi s kiki tetszése szerinti számban jeyezhet üzletrészeket.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészt a tagok részére kibélszerű hetenkint ismétlődő betétek által a vagyongyűjtést lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok betéteik arányában olesó kamattalá mellett kölcsönöket kaphasson.

A beiratások a LESZÁMITOLÓ ÉS JELZÁLOG-BANK helyiségében (Bémer-tér, Lévy-palota) eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesíthetők.

A vidéki beiratkozók a heti befizetéseket a postatakarékpénztár útján portómentesen teljesíthetik.

A b iratkozásnál üzletrészenként 10 fillér beiratási díj fizetendő

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

Nagyvárad, 1914. április hó.

Filléres Takarék és Segélyszövetkezet

FÁBIÁN J.

törvényszékiileg bejegyzett cég
épület- és bútór-asztalos

Nagyvárad, Pereces-utca 9. szám.

Elvállal minden ezen szakmába vágó munkákat szakszerű és pontos kivitelben, ugy helyben, mint vidéken. Költségvetés díjtalanul. Szives pártfogást kér

Fábian J., asztalos.

2530/914 eln.

Hirdetmény.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága a választás és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak 1184/914 sz. rendelete értelmében az országgyűlési képviselői választói jognak megszerzéséhez szükséges írni és olvasni tudásnak igazolása céljából az állandó igazoló bizottságot megalakította.

Ezen bizottságnak feladata, hogy mindazoknak, kik az elemi iskola IV. és VI. osztályát sikeresen el nem végezték, de írni és olvasni tudnak, ebbeli jártaságukat hivatalosan megállapítsa és így az elemi iskola IV. és VI. osztályairól bizonyítvánnyal nem rendelkező egyéneknek a választói jog gyakorlásához, illetve az országgyűlési képviselői választói névjegyzékbe való felvételhez megkivánt előfeltételt igazolja.

Minden adózó polgárnak tehát, aki 30-ik életévét betöltötte és egy adónemből legalább 10 korona, több adónemből együttesen legalább 20 korona egyenes állami adót fizet, írni és olvasni tud, önmagával szemben tartozó elsőrangú érdeke, hogy ezen írni és olvasni tudását a kiküldött bizottság előtt igazolja, erről az egész országra érvényes bizonyítványt szerezzen és így birtokába jusszon azon képesítésnek, amelynek alapján az egyéb, a törvényben előirt kellékek igazolása mellett kérheti a választók névjegyzékébe leendő felvételét.

Az írni és olvasni tudásnak igazolására, szóval ezen képesítő vizsgára becsajtható, a férfinenhez tartozó minden magyar állampolgár, ha 24-ik életévét már betöltötte és ezen szándékát akár írásban, akár személyesen nevének, lakhelyének (utca és házszám) foglalkozásának és életkorának pontos megjelölése mellett hivatalomban (Városháza I. emelet 3. sz. szoba) legkésőbb 1914. évi május hó 16-ik napjának d. u. 5 órájáig bejelentette.

A vizsgálat ingyenes és a kiküldött bizottság előtt a bizottság által megjelölt nyomtatott szöveg legalább 5 sorának elolvasását és a bizottság által tollbamondott két sornak a bizottság előtt való leírásából áll.

A kiküldött bizottságok működésüket a városházán 1914. évi május hó 18-án d. e. 8 órakor fogják megkezdeni és szükség esetén a következő napokon folytatni.

A sikerrel vizsgát tett egyén az egész országra érvényes bélyeg és díjmentes bizonyítványt kap, amelynek alapján akár a város területén vagy bárhol az országban egyéb törvényes kelfékek igazolása után működésüket később megkezdő öszielő küldött-égek által az országgyűlési képviselő választók névjegyzékébe lesz felvehető.

Nagyvárad, 1914. április hó 28.

Komlóssy József,
polgármester h.

Férfiszabó-üzlet átvétel!!

Tisztelettel van szerencsém a m. t. megrendelőkkel és a n. é. közönséggel tudatni, hogy a 25 év óta fennálló Sziládky Ernő-féle

férfiszabó-üzletet átvettem.

Egyben bátorkodom tudatni, hogy megérkeztek dus választékban a legdivatosabb tavaszi és nyári szövetek. Főcélom az, hogy a cég eddigi régi jó hírnevét továbbra is fentartsam szolid kivitel és pontos kiszolgálással. — — — Szives pártfogást kérve vagyok tisztelettel

Sziládky Ernő utóda

Nagy P. István

férfiszabó.

Nagyvárad Rákóczi ut Széchenyi szálloda épület. Telefon 254 sz.

Műszaki harisnyakötőde

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausländer fér iszabócég után.)

KÉSZIT új férfi fuszekliket és női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és oleso árban. Elvállal fejeléseket s javításokat, valamint azsur- és muslin-harisnyákat, kivagott cipőkhöz a legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelés meggyőz mindenkit a harisnyák jószágáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyát

Lippner Márknál szerzi be.

Szőlőmoly ellen az egyedüli
biztos szer a **BAGOL.**

Kapható:

KONDOR DEZSŐ
cementkereskedőnél,
Nagyvárad Nagypiac-tér 1. sz.
(Füchsi-palota.)

Eladó

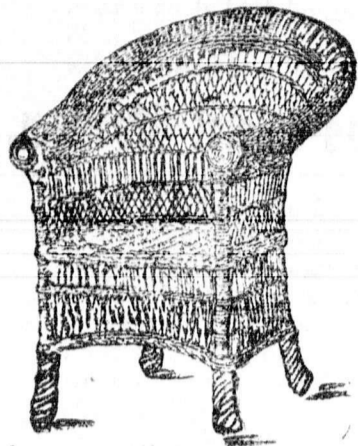
1 kazal lucerna

a várostól 10 percnnyire.

Czim: a kiadóhivatalban

Simon Lajos

kosárfonodája
Vizvezeték-utca 37. szám alatt.

Utazó
és ruhás

kosarak

raktáron
vannak.

ELVÁLLAL: mindennemű ezen szak-
mába vágó munkát fo-
nott butorokat bármiféle
kivitelben méltányos
árakban számítok.

MEGNYILT! MEGNYILT!

Az
**uj cipke, himzés,
harisnya áruház**

Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győ-
ződjön meg róla, mert ilyen olcsón
még nem vásárolt. Különböző újdon-
ságok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel
Friedmann Jenő

MEGNYILT! MEGNYILT!

Uj étterem megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség be-
cses tudomására hozni, hogy Szilágyi
Dezső-utca 5. sz. alatt a Nagyváradi
Katholikus Kör új palotájában a

nyilvános étterem

megnyilt,

mely a legkényesebb igényeknek is
megfelelően van berendezve, **kitünő
magyar konyha**, a legjobb zamatu
faj borok. Első minőségű **Dréher
sör**. Havi és napi abonensek elő-
fizetés mellett elfogadtatnak a leg-
szolidabb árak mellett, ugy bent az
üzletben, mint házhoz való kihor-
dásra. Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Becses pártfogást kér tisztelettel:

Ille János a Kath. Kör.
vendéglőse.

Olcsó és
szép sir-
keresztek

cementalappal
fejfák, sirtáb-
lak domborura
préselt betük-
kel kaphatók

Maár Lajos
és Testvére
lakatosoknál
Teleky-u. 45.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
R.-T Nagyvárad, Bémer-tér.

Tűz- és betörésmentes pénztárszekrények (safes) bérbeadása

Ujjonnan épült intézeti helyiségünkben léte-
sített **safe-deposit osztályokban** külön-
féle nagyságu pénztárszekrények (safes) csekély
díj ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szekrényekben a bérlet föl ér-
téktárgyait saját zárja alatt, önmaga kezelhet
és ezek megőrzésére a legmesszebb menő
biztonságot és kényelmet találja.

Safe-deposit helyiségünket az ér-
deklődőknek készséggel bemutatjuk és részle-
tes felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár

FIGYELEM!!!

Vajnovszky Ferencz

uri- és női cipész-üzlete,
Nagyvárad, Szaniszló-utca 55. szám.

Mérék utáni rendeléseket és javításokat
olcsón, gyorsan és pontosan készít.

Lovagló, disz és strapa csizmák

minden kivitelben. Vidéki rendelésnél
elegendő egy használt cipő beküldése.

Meghívásra azonnal megjelenek.

PETRY ÁRPÁD

órás és látszerész

Tarsoly és Risztó-cég mellett.

Amateur fényképészeti cikkek
és felszerelések raktára. Leg-
nagyobb látszerészeti üzlet. Or-
vosi rendeletre is a legjobb
és legolcsóbb kiszolgálás.

Helyi és vidéki telefon 181. sz.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 9.

Széchenyi-tér 2. szám.

Rimanóczy palotával szemben.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

lámpák

Állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/2 lóerőtől mind nagyobb nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.